

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Будзар Павло Степанович ЩОДО ПРИБУТКУ ЯК ЧИННИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	279
Зарічанський Григорій Віталійович ВІРТУАЛЬНІ АКТИВИ ЯК ОБ'ЄКТ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ГОСПОДАРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	282
Ляховецький Олександр Олександрович ЩОДО СМАРТ-КОНТРАКТІВ У СФЕРІ ГОСПОДАРЮВАННЯ	284
Неділько Сергій Миколайович ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТОВАРИСТВ ВЗАЄМНОГО СТРАХУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ НОРВЕГІЇ	287
Попович Павло Олександрович ІНТЕГРАЦІЙНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ УКРАЇНИ В ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У СФЕРІ ЗЕД, ЗА УМОВ ВОЄННОГО ЧАСУ	291

СЕКЦІЯ 16. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО, АГРАРНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

Харитонова Тетяна Євгенівна ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СЕРВІТУТНИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ЕНЕРГЕТИКИ	294
Григор'єва Христина Антонівна СУБ'ЄКТИ ПРАВ НА ГЕОГРАФІЧНІ ЗАЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ: НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ПИТАННЯ	297
Заверюха Марина Михайлівна НОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В ЛІСОВИХ ГОСПОДАРСТВАХ	300
Канівець Людмила Анатоліївна ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ЗЕМЕЛЬНО-КАДАСТРОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	302
Караханян Карина Мартинівна ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВОДНЕВОЇ ЕНЕРГЕТИКИ У ВОЄННИЙ ЧАС ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	305
Платонова Євгенія Олегівна ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	307
Чумаченко Інна Євгенівна ОСОБЛИВОСТІ ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ, ЗАВДАНИХ ПОРУШЕННЯМ ВОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	310
Берзінь Сергій Людвигович ПРАВОВІ СПОСОБИ СТИМУЛЮВАННЯ МЕЛІОРАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ	313
Поліщук Єгор Сергійович НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ПРАВ ДОБРОСОВІСНОГО НАБУВАЧА ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ	315
Щербаков Юрій Сергійович ЗЕМЕЛЬНІ СЕРВІТУТИ ДЛЯ ПОТРЕБ ЕНЕРГЕТИКИ: ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ	318
Юров Максим Юрійович ЕКОЛОГО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВІТРОЕНЕРГЕТИКИ	320

СЕКЦІЯ 17. ФІЛОСОФСЬКІ ОСНОВИ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

Шамша Ігор Володимирович СВІТОГЛЯДНІ ЗАСАДИ НАРЦИСІЗМУ В МЕДІЙНИХ ПРАКТИКАХ	323
---	-----

ресурсів (води, родовищ залізної руди, привабливого потенціалу відновлюваної енергетики) для розбудови виробництва водню та його використання для виведення «зелених» DRI та сталі.

Участь України в переході до водневих технологій надає нашій державі можливість відбудувати зруйновану агресором енергосистему, ключовими елементами якої є відновлювана генерація та залучення нових інвестицій. Так, 2023-2024 роки стали періодом енергетичної стійкості України. В цей час було задекларовано, що післявоєнна відбудова має базуватися на принципах Європейського зеленого курсу, адже вона має високі показники альтернативної енергетики, котрі можна використати для зменшення європейської залежності від російського викопного палива. У 2023 році Україна та Євросоюз уклали Меморандум про стратегічне партнерство у сфері відновлюваних газів. Йдеться про водень і біометан. Відповідно до Меморандуму, наша країна здатна стати основним постачальником водню для Європи, що може поліпшити економіку та забезпечити енергетичну незалежність.

Як відмічають експерти й головні прихильники водневого шляху в відновлюваній енергетиці, велика війна та брак законодавчої бази мали б повністю припинити впровадження водневих технологій в Україні. Але український бізнес далі завзято наносить водневі об'єкти на енергетичну карту держави. Після ж війни досліджувана галузь має стати передовим сектором альтернативної енергетики, гарантувати енергетичну самостійність країни та наблизити нашу країну до європейських екологічних цінностей.

Ключові слова: енергетика, енергетична безпека, водень, сталий розвиток, екологія, “зелена” енергетика.

Keywords: energy, energy security, hydrogen, sustainable development, ecology, “green” energy.

Платонова Євгенія Олегівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права, кандидат
юридичних наук, доцент*

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ЗЕМЕЛЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Збройна агресія РФ проти України суттєво трансформувала підходи до правового регулювання використання та охорони земель рекреаційного призначення. Унаслідок активних бойових дій, тимчасової окупації, масштабного знищення інфраструктури, техногенного навантаження та замінування територій виникли суттєві ризики для збереження та відновлення рекреаційного потенціалу країни. В умовах повоєнної відбудови питання правового використання і захисту таких земель набуло особливої актуальності, зумовлюючи потребу у системному перегляді законодавчого підходу.

Сучасне використання рекреаційних земель ускладнено низкою факторів. По-перше, фізичне знищення або пошкодження значної кількості об'єктів природно-рекреаційного фонду: парків, зелених зон, берегових ліній, екостежок, лісопаркових масивів. По-друге, високий рівень замінування, що фактично унеможлиблює безпечне перебування населення на цих територіях. По-третє, спостерігається загроза незаконної забудови та самозахоплення – через прогалини в системі контролю та недосконале врегулювання питань цільового призначення земель. Також варто врахувати втрати економічної привабливості: туристичні маршрути зруйновані, заклади відпочинку та оздоровлення не функціонують, спостерігається відтік інвестицій та зміна пріоритетів фінансування. Нарешті, відсутність єдиної стратегії відновлення й управління цими землями ставить під загрозу комплексність і сталий характер майбутнього відновлення [1].

Правове регулювання використання та охорони рекреаційних земель ґрунтується на положеннях Земельного, Водного, Лісового кодексів України, а також низки спеціальних законів: «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про туризм», «Про курорти» тощо. Проте, основним актом залишається Земельний кодекс України, який у статтях 50 та 51 визначає, що землі рекреаційного призначення мають виключне цільове використання – організація відпочинку населення, туризм, заняття спортом [2]. До їх складу відносяться території зелених насаджень, санаторіїв, дитячих оздоровчих таборів, пляжів, екологічних стежок, майданчиків для активного відпочинку.

Утім, практичне застосування цих норм викликає чимало проблем. Насамперед через те, що в Україні відсутній єдиний спеціальний закон, який би комплексно регулював правовий статус рекреаційних земель. У зв'язку з цим спостерігається правова фрагментарність, нечіткість критеріїв віднесення земель до рекреаційних, суперечності між нормами земельного, містобудівного та екологічного законодавства. Це ускладнює процес планування, формалізації статусу земельних ділянок та забезпечення належного правового використання та захисту.

Законодавство передбачає переважно публічну форму власності на такі землі, встановлюючи обмеження на зміну цільового призначення, зокрема у межах населених пунктів, а також заборону їх приватизації. Однак існують винятки, наприклад – приватна власність на земельні ділянки: загального користування дачного кооперативу та призначені для індивідуального дачного будівництва. Проблемною залишається процедура ідентифікації та офіційного визнання земель рекреаційного призначення, що потребує затвердження відповідних проєктів землеустрою та їх відповідність містобудівній документації [3].

На практиці маємо численні приклади правових колізій. Так, Верховний Суд у справі № 640/25350/21 підкреслив обов'язковість дотримання визначеної процедури при зміні цільового призначення земель, зокрема розробки та затвердження проєкту землеустрою [4]. Проте в умовах воєнного стану і повоєнної відбудови подібна процедура часто ігнорується або спрощується, що створює ризики для довкілля і прав громад.

На сьогодні вкрай важливо ухвалити окремий закон про рекреаційні землі, який дозволить уніфікувати підходи, створити чіткі механізми ідентифікації та відновлення таких територій, а також забезпечити їхній захист від зловживань і деградації. Не менш важливим є оновлення містобудівної документації, вдосконалення процедур землеустрою та формування єдиної державної стратегії з правового використання, охорони та відновлення таких земель.

Вбачається, вагомою проблемою є не лише фрагментарність нормативної бази, а й відсутність системного бачення рекреаційного потенціалу територій як елементу національної безпеки. Відновлення таких земель повинно стати пріоритетом державної політики у сфері сталого розвитку, урбаністики та охорони довкілля. Адже їхнє значення полягає не тільки у сфері дозвілля, а й у забезпеченні здоров'я населення, екологічної стабільності, збереженні біорізноманіття та формуванні безпечного і комфортного середовища. У післявоєнний період ці землі можуть і повинні стати частиною великої національної програми відновлення – як з точки зору фізичної реабілітації, так і через правовий механізм. Саме тому, відновлення рекреаційного потенціалу України можливе лише за умови комплексного підходу: поєднання правового регулювання, планувально-го менеджменту, екологічного моніторингу та активної участі громад.

Список використаних джерел:

1. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 13 серпня 2024 р. № 940). *Офіційний вісник України*. 2020. № 67. Ст. 2155.
2. Земельний кодекс України: прийнятий 25 жовтня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3-4. Ст. 27.
3. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17 лютого 2011 року. *Офіційний вісник України*. 2011. № 18. Ст. 735.
4. Постанова Верховного суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 24 травня 2023 року (справа № 640/25350/21). URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=111078200&red=1000031e4f518eebac9014bc5d8a9b730d680e&d=5> (дата звернення: 07 квітня 2025 року)

Ключові слова: землі рекреаційного призначення, туризм, цільове призначення, земельна діяльність, земельні правовідносини, право власності, землеустрій, містобудівна документація.

Keywords: recreational lands, tourism, intended purpose, land plot, land legal relations, ownership, land management, urban planning documentation.